

LIFE12 ENV/FI/000592 UPACMIC - Teollisuuden sivutuotteiden hyödyntäminen kaivosten ympäristönsuojelurakenteissa

Kaivannaisjätteiden hallinta 12.5.2021

DI Tuomas Suikkanen

tuomas.suikkanen@ramboll.fi

+358 401457379

RAMBOLL

MAASTORAKENTAJAT

fortum

PROJEKTIN YLEISTIIEDOT

- EU LIFE rahoitteinen hanke, projekti alkanut 2013 ja päättyy elokuussa 2022
  - Projektin osapuolet: Ramboll Finland Oy (koordinaattori), Skarta Group (ent. Suomen Maastorakentajat Oy) (partneri), Fortum Waste Solutions Oy (partneri).
  - Hankkeen aikataulu on viivästynyt (alun perin piti päättyä 2018) yhden alkuperäisen partnerin (Belvedere Mining) mentyä konkurssiin 2015
- Projektin lähtökohta: Kaivosten ympäristösuojelurakenteet vaativat suuria määriä luonnon kiviaineksia. Samaan aikaan teollisuudesta muodostuu suuria määriä maarakentamisessa hyödynnettäviä jättejakeita.

PROJEKTIN TAVOITE

- Testata ja pilotoida teollisuuden jättejakeiden hyödyntämistä kaivosten ympäristösuojelurakenteissa:
  - Peittokerroksessa
  - Pohjarakenteissa/eristerakenteissa
  - Reaktiivisissa seinämissä
- Tuottaa seurantatietoa
  - Rakenteiden teknisestä toimivuudesta ja materiaalien ympäristökelpoisuudesta
  - Rakentamisen hiilijalanjäljestä (LCA)
  - Materiaalilogistiikasta
  - Parhaista opituista käytännöistä on tarkoitus koostaa lyhyt ohje
- Hankkeeseen liittyvää pilotointia toteutettu Pyhäsalmen ja Hituran kaivoksilla, sekä Fortumin hallinnoimalla Sorsasalon kaatopaikalla Kuopiossa

Teollisuudessa muodostuvia jättejakeita

Jätekipsi

Kuitusavi

Voimalaitosten lentotuhkat

Jätekalkki

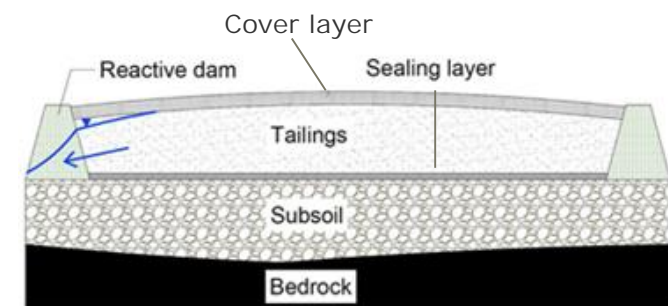

Mädätysjäte

Valimohiekka

Uusia materiaaleja kaivosten ympäristösuojelurakenteita varten

PILOTTIEN SIJAINTI

SUUNNITTELUPROSESSI

MATERIAALI TESTAUS LABORATORIOSSA
(TEKNISET OMINAISUUDET JA
YMPÄRISTÖKELPOISUUS/LIUKOISUUS)

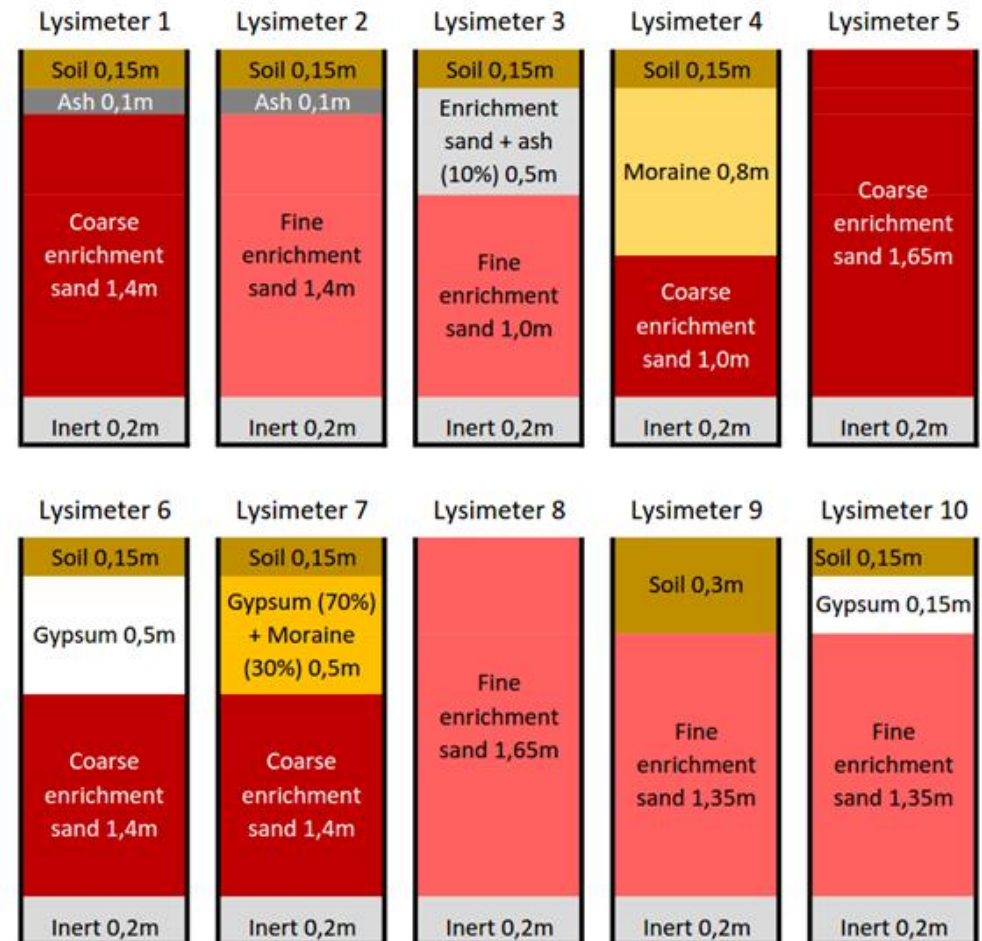
MATERIAALIEN/RAKENTEIDEN
TESTAUS KENTTÄOLOSUHTEISSA
(LABORATORIOSSA PARHAAKSI
TODETUT RAKENTEET)

LAAJAMITTAINEN PILOTOINTI

LYSIMETRI TESTI PYHÄSALMEN KAIVOKSELLA 2016-2019

- 5 erilaista pintarakennevaihtoehtoa testattiin sekä karkean että hienon rikastushiekan peittokerroksessa (yht. 10 rakennetta)
- Peittorakenteissa hyödynnettiin kipsiä ja lentotuhkaa, vertailurakenteet ilman peittokerrosta, moreeni peitto ja pelkkä kasvukerros

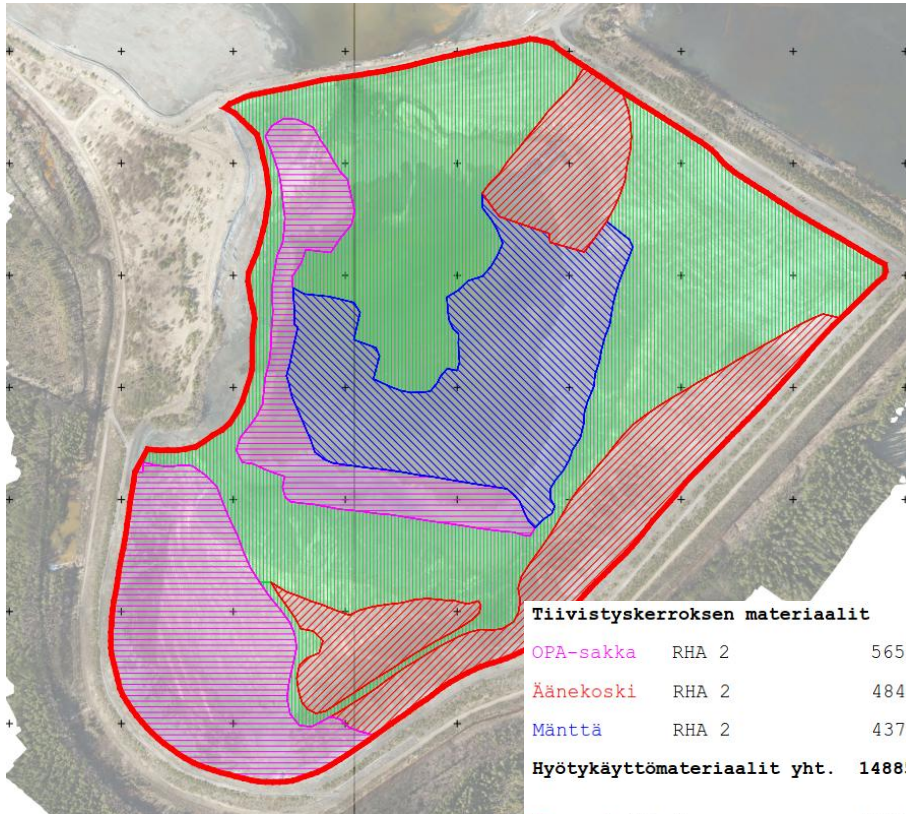
PYHÄSALMEN LYSIMETRI TESTIT

- Lysimetrien seuranta tehtiin aktiivisesti 5/2016-8/2017, lysimetrit purettiin 10/2019, jonka yhteydessä lysimetreistä otettiin vielä rakennekerrosnäytteet.
- Suotoveden laatua seurattiin 42, 134, 165, 233, 345, 375, 453/459 päivän jälkeen testin aloittamisesta. Näytettä kerättiin viikko ennen näytteenottoa.
- Suotovedestä analysoitiin: Al, As, Ba, Cd, Cr, Cu, Fe, Hg, Mn, Mo, Ni, Pb, Sb, Se, V, Zn, Ca, K, Mg, Na and S ($\mu\text{g/l}$) sekä sulfaatti, kloridi ja fluoride ja DOC (mg/l)
- Suotoveden määrää, veden pH:ta ja sähkönjohtavuutta seurattiin noin viikottain.

Lysimeter installation

KUITUSAVIPEITTOKERROKSEN PILOTOINTI HITURASSA 2017-2018

Tiivistyskerroksen materiaalit

OPA-sakka	RHA 2	56599 m ²
Äänekoski	RHA 2	48485 m ²
Mänttä	RHA 2	43766 m ²
Hyötykäyttömateriaalit yht.		148850 m²
Moreeni	RHA 2	116242 m ²
Tiivistyskerrosta yhteensä		265092 m²

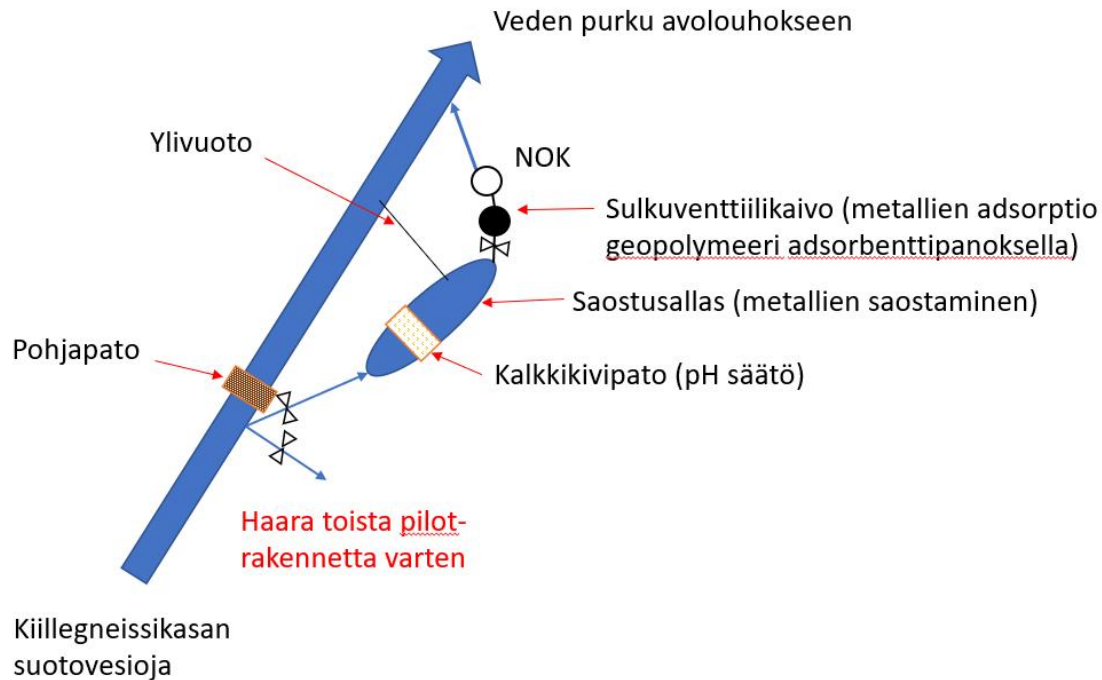

- Pilotoidut kuitusavirakenteet Hituran rikastushiekka-allas 2: lla
- Rakenteiden toimivuutta seurataan erillisillä lysimetreillä, joissa vastaavat rakennekerrokset (asennettu 2020)

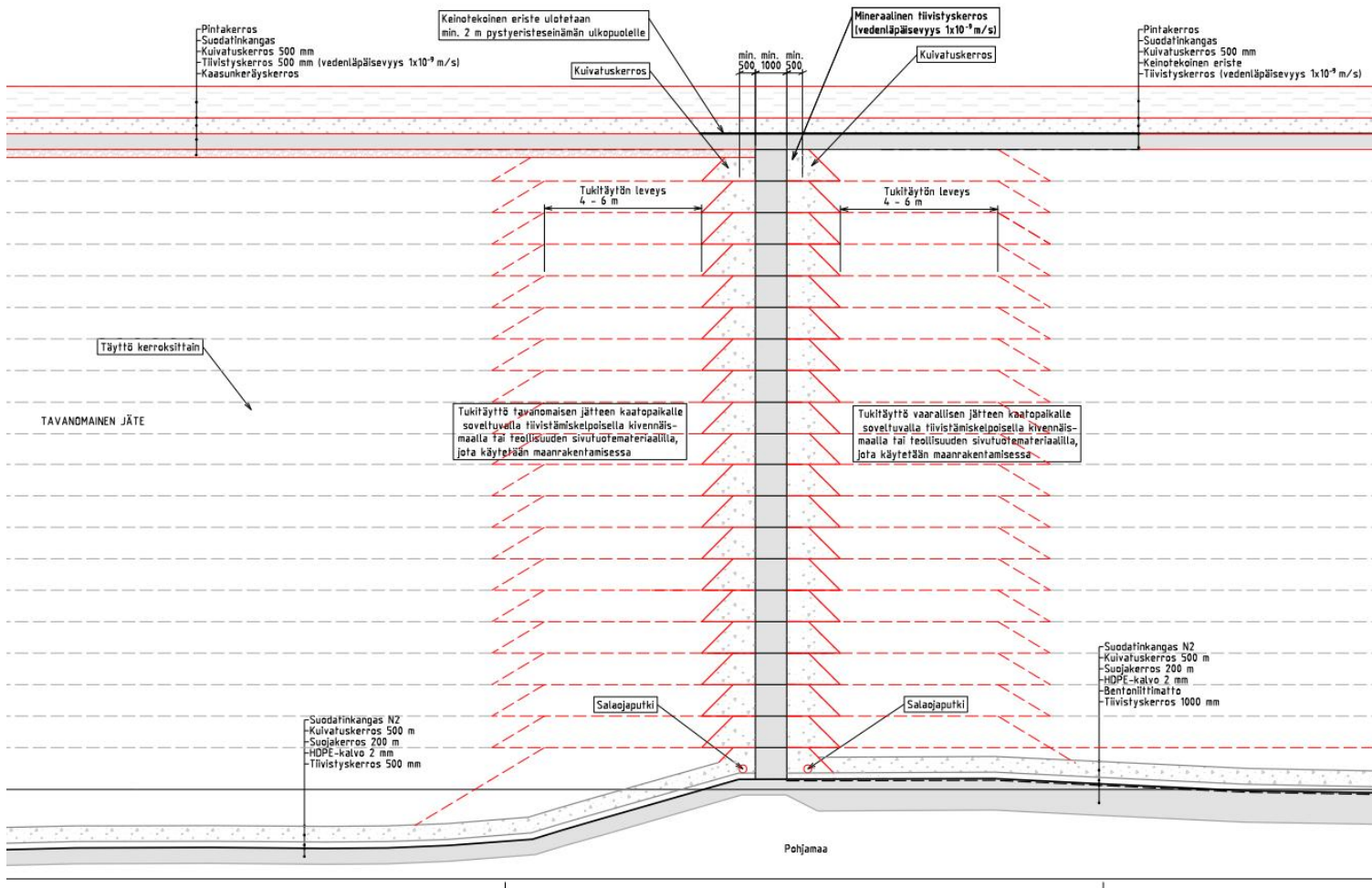

REAKTIIVISEN SEINÄMÄN PILOTOINTI HITURASSA 2021

- Pilotin tavoitteena testata kahta passiivisesti toimivaa vesienkäsittelyrakennetta sivukivikasan suotovesien käsittelyssä
- Sivutuotteilla toteutettu rakenne (R1), toteutetaan yhteistyössä KAIVASU hankkeen kanssa. Hyödynnetään jätekalkkia ja teollisuuden sivutuotteista valmistettua geopolymeeri adsorbenttia
- Toinen rakenne (R2) toteutetaan kaupallisella reaktiivisella materiaalilla (suunnitelmat eivät vielä julkisia)
- Rakentaminen alkukesästä 2021, seuranta jatketaan ainakin 2021 loppupuolelle.

PYSTYERISTYSSEINÄMÄN PILOTOINTI KUOPIOSSA 2020-2022

- Pystyeristysseinämän pilotointi oli alun perin suunniteltu Hituraan, mutta se siirrettiin Kuopioon kun Hiturassa ei toteutettu uusia pohjarakenteita
- Pilotoinnissa hyödynnetään:
  - Hituran vesienkäsittelyn sakkaa stabiloituna lentotuhkalla tukitöytöissä
  - Savi on ylijäämäsavea toiselta työmaalta
  - Kuivatuskerroksessa käytetään jätteenpolton kuonaa

YHTEENVETO PROJEKTI STA

- Pilotoidaan erilaisten teollisuuden jätejakeiden soveltuvuutta kaivosten ympäristösuojelurakenteisiin (pohjarakenteet, peittorakenteet ja reaktiivinen seinämä/passiivinen vesienkäsittely)
  - Tavoitteena löytää toimivia, ympäristöystävällisiä ja kustannustehokkaita rakennevaihtoehtoja kaivosteollisuuteen hyödyntämällä muiden teollisuudenalojen sivutuotteita
  - Parhaat käytännöt projektista koostetaan erilliseksi ohjejulkaisuksi
- Arvioidaan pilotoitujen rakenteiden hiilijalanjälkeä verrattuna tavanomaisiin luonnon kiviaineksilla toteutettuihin rakenteisiin (LCA arviointi)
- Tuloksia piloteista julkaistaan 2021-2022 aikana projektin kotisivuille

KIITOS, KYSYMYKSIÄ?

RAMBOLL

Projektin kotisivu:

<http://projektit.ramboll.fi/life/upacmic/index.htm>